

به نام خدا

وصف معشوق از زبان نظامی

دکتر نجیب مسرور

عضو هیأت علمی دانشگاه اسلامی

واحد خوی

سکینه حبیب زاده

سرشناسه	: هنرور، نجیبه، ۱۳۵۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: وصف معشوق از زبان نظامی / نجیبه هنرور، سکینه حبیب‌زاده.
مشخصات نشر	: تهران: زبان امروز، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۴ ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۹۲۰۱۱-۶-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: نظامی، الیاس بن یوسف، ۵۳۰ - ۶۱۴ - نقد و تفسیر
موضوع	: معشوقه در ادبیات
موضوع	: عشق در ادبیات
موضوع	: شعر فارسی - قرن ۶ ق. - تاریخ و نقد
شماره افزوده	: حبیب‌زاده، سکینه، ۱۳۵۷ -
پایه بندی کنگره	: ۱۳۹۴ ۵۱۲۰/۵۹۰۶ PIR
رده بندی دیویی	: ۸۱۷/۲۳
شماره کتابشناختی ملی	: ۴۱۴۸۵۸۲

وصف معشوق از زبان نظامی

دکتر نجیبه هنرور - سکینه حبیب‌زاده

چاپ و صفحه‌بندی: موسسه فنی دانشجو

صفحه‌بندی: مهری ابراهیمی فرد

نوبت چاپ: ۱ - ۱۳۹۵

تیراژ: ۲۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۲۰۱۱-۶-۰

ISBN: 978-964-92011-6-0

دفتر مرکزی کتاب‌آیلار:

انقلاب، خیابان شهید منیری جاوید (اردیبهشت)، خیابان شهدای ژاندارمری شافعی، شماره ۱۴۶

(ساختمان آیلار) تلفن: ۶۶۴۰۱۲۵۵ - ۶۶۴۶۱۸۵۶ دورنگار: ۴۴۳۱ - ۶۶۴۰۱۲۵۵

فروشگاه شماره ۱۰ (کتاب‌آیلار):

انقلاب، روبروی دبیرخانه دانشگاه تهران، بازارچه کتاب تلفن: ۶۶۴۱۱۸۶۵ - ۶۶۹۵۶۴۳۳

انتشارات زبان امروز:

خیابان انقلاب، خیابان دوازده فروردین، نبش کوچه نوروز، پلاک ۲۶۴

تلفن: ۶۶۴۱۸۰۱۴

WWW: aylarbook.info

Email: aylarbook@yahoo.com

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار.....
۹	فصل اول - زندگی، آثار، اندیشه و شخصیت نظامی.....
۱۰	مقدمه.....
۱۳	زندگی پیر گنج.....
۱۶	آثار نظامی.....
۱۸	ویژگی های شعر نظامی.....
۱۸	داستان سربازی.....
۲۰	آرینش راوگان.....
۲۰	برگ گیری از زبان عامیان.....
۲۲	اندیشه و شخصیت نظامی.....
۲۲	اعتقاد مذهبی نظام.....
۲۴	نظامی و پادشاهان.....
۲۵	اندیشه های عرفانی نظامی.....
۲۷	فصل دوم - معشوق زمان در مجموعه های عاشقانه.....
۲۸	مفهوم عشق و سیر تاریخی عاشقانه در ادبیات فارسی.....
۳۰	انواع معشوق در منظومه های عاشقانه.....
۳۱	معشوق زمینی.....
۳۲	معشوق عرفانی.....
۳۳	معشوق مذکر.....
۳۵	نوع معشوق در آثار نظامی.....
۳۵	نگرش زیباخواهانه.....
۳۶	نگرش منفی.....
۳۸	نگرش آرمانی.....
۳۹	عاشقی و دلدادگی.....
۳۹	عفاف.....
۳۹	احترام به آیین و اخلاق.....
۴۱	وفاداری.....
۴۴	تحلیل شخصیت لیلی و شیرین.....

۴۴	لیلی در مثنوی لیلی و مجنون
۴۶	شیرین در مثنوی خسرو و شیرین
۴۸	شخصیت شیرین
۴۸	تمثال یک ایزدبانو
۴۹	آفاق همسر نظامی
۵۰	شخصیت حکیمانه نظامی
۵۱	پیش نامه طبیعتی
۵۲	شیرین در نگاه نظامی
۵۵	شخصیت برداری عشق در خسرو و شیرین
۵۸	نوع معشوق در منظومه هفت پیکر
۵۹	فصل سوم - وصف معشوق در خمسه نظامی
۶۰	وصف معشوق در لیلی مجازین
۶۰	صفات ظاهری معشوق (الاسرار مجازین)
۶۸	صفات باطنی معشوق (لیلی و جنون)
۷۶	صفات کلی معشوق (لیلی و مجنون)
۸۳	وصف معشوق در خسرو و شیرین
۸۳	صفات ظاهری معشوق (خسرو و شیرین)
۹۱	صفات باطنی معشوق (خسرو و شیرین)
۹۹	صفات کلی معشوق (خسرو و شیرین)
۱۰۳	وصف معشوق در هفت پیکر
۱۰۳	صفات ظاهری معشوق در هفت پیکر
۱۰۸	صفات باطنی معشوق (خسرو و شیرین)
۱۱۴	وصف معشوق در شرف نامه
۱۱۴	صفات ظاهری معشوق (شرف نامه)
۱۲۳	صفات باطنی معشوق (شرف نامه)
۱۲۱	صفات کلی معشوق (شرف نامه)
۱۳۴	وصف معشوق اقبال نامه و مخزن الاسرار
۱۳۷	دلیل اشتباه بیشتر لیلی و مجنون نسبت به خسرو و شیرین
۱۴۱	منابع

یکی از وسیع ترین عرصه های زبان ادبیات فارسی، گستره ادبیات غنایی است و بخش اعظم آن را داستان های عاشقانه به خود اختصاص داده است. از آنجا که معشوق در این داستان ها نقش کلیدی دارد، تأمل و تعمق بر شخصیت معشوق در این آثار وسعت بیشتری یافته است. شاعران برای تأثیرگذاری بیشتر، با تأملی غیرقابل وصف به توصیف صفات صوری و باطنی معشوق در آثار خود پرداخته اند. نظامی نیز در زمره چنین شاعرانی است که در منظومه های عاشقانه خود به توصیف دقیق صفات صوری و باطنی معشوق پرداخته است. هر چند همه این صفات به طور تقریبی در بیشتر آثار یکسان است اما کاربرد این صفات در حیطه صور خیال، تفاوت آنها را برای ما روشن می کند. نظامی صفات صوری را با تشبیهات و استعاره های بکر توصیف می کند، کاری که شاید نمونه آن در آثار کمتر شاعری باشد. هم چنین صفات باطنی معشوق را با تکیه بر علل بروز این صفات، برای مخاطب خویش آشکار می کند. نظامی صفات کلی معشوق از قبیل بانوی حصاری، ماه، آفتاب، ساداب، شمع، صبح بودن و صفات باطنی معشوق از قبیل وفاداری، آزادمنشی، غریب نوازی و غرور را برای معشوق چنان به تصویر می کشد که گویی خواننده اثر در برابر تابلوی نقاشی زیبایی نشسته و محو زیبایی رفتار و صفات ظاهری معشوق ها گردیده است. قلم هنرمند گنجه چنان با ظرافت به توصیف زیبایی معشوق ها پرداخته که همه مخاطبان این اثر را به تحسین و امداد تا جایی که حکایت این معشوقان زیبا روی، قرن ها بر سر زبانها می ماند و در هر زمان و مکان دلها را مسحور خویش می گرداند. وصف معشوق از زبان نظامی از این جهت اهمیت دارد که علاوه بر این، ریشه برخی از رفتارها و ویژگیهای اخلاقی این معشوق ها برای مخاطبان بر ملا شود تا به درک کامل شخصیت زنان در قالب معشوق در این آثار نایل آیند.